

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NANEČISTO 9 (žáci 9. tříd)

30. 1. 2019

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 15

Maximální bodové hodnocení: 29 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

1 Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu.**
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body.**
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** píšící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně.**
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh **je právě jedna odpověď správná.**
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D

4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvíte původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D

4

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena.**
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď запиšte do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Na trhu lidových řemesel bylo možné zakoupit nejrůznější slaměnné figurky.
 B) Jeho synovec už několik let pracoval ve vyhlášené místní firmě jako kamenník.
 C) Navzdory pilné práci policistů byly okolnosti záhadné nehody čím dál nejjasnější.
 D) Všechny knihy své oblíbené spisovatelky jsem si pořídila ve dvojjazyčném vydání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2 – 4

(1) Kristus Pán a svatý Petr jdouce
 podle vody studené
 přišli k louce zelené,
 k malé louce.
 Pastýř na ní ovce pás,
 ležel, nevstal, měl vždy čas.

(4) Prosí Pána, ať tu kůži
 lenošnou hned potrestá,
 na pamětnou ať mu dá,
 co ho z dřímot vzpruží.
 Kristus Pán jen zvedl prst:
 „Hod' naň tuhle písku hrst!“

(2) Poutníci hned, zdali mohou
 dozvědět se, kudy zde
 do městečka cesta jde.
 Ležel, nevstal, jenom nohou
 lajdácky jim ukázal:
 „Takhle pořád dál!“

(5) Stalo se a po chlapisku
 zvířátka hned začnou lézt,
 žerou hůř, než se dá snést,
 hojná jako zrnka písku.
 Dodnes ještě lenoši
 drbají se, mají vši.

(3) Nehnul se už, neřek slova,
 netečně zas hleděl jen
 Pánu Bohu do oken...
 Takováto nevychova
 nezpůsobné osoby
 Petra rozzlobí.

(J. Zahradníček, Kde se vzaly vši)

max. 2 body

2 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
2.1 Text je ukázkou epiky.	☐	☐
2.2 V každé sloce se vždy rýmuje první verš se čtvrtým.	☐	☐
2.3 V každé sloce končí alespoň jeden verš jednoslabičným slovem.	☐	☐
2.4 V poslední sloce se vyskytuje alespoň jedno přirovnání.	☐	☐

- 3 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje alespoň jedno citově zabarvené slovo?
- A) netečně zas hleděl jen
 - B) zdali mohou dozvědět se
 - C) po chlapisku zvířátka hned začnou lézt
 - D) podle vody studené přišli k louce zelené

- 4 Ve kterém z následujících pádů není v poslední sloce výchozího textu užito žádné podstatné jméno?
- A) v druhém
 - B) ve třetím
 - C) ve čtvrtém
 - D) v šestém

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Minulou neděli si Lenka a Klára vyjely na kolečkových bruslích do údolí k řece. Byl slunný den, po nábřeží se procházely maminky s dětmi a lidé venčili psi. Dívky byly zdatnými bruslařkami. Mezi překážkami se proplétaly sebevědomě, občas ale riskovaly.

Najednou Kláře ujely nohy po vrstvě mokrého listí. Ze země vstávala jen ztěží. Z pádu však vyvázla poměrně dobře. Rozbili se jí sice brýle, ale kromě menších odřenin na rukou se jí nic horšího nestalo. Bohužel bez brýlí skoro neviděla. Dívky poprosily jednoho cyklistu, aby jim na krátký telefonní hovor půjčil mobil. Společnými silami pak dívky vylezly po úzké stezce nahoru k rodinným vilkám, kam se rodiče mohli dostat autem. Když záchranný tým dorazil, dívky se upřímně radovaly. Příště už budou rozumější.

max. 4 body

- 5 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

(1) Stonehenge je nejslavnější komplex menhirů a kamenných kruhů. Nachází se v Anglii poblíž městečka Salisbury. **Nejznámější** částí Stonehenge je kruh vytvořený z několikátunových stojících kamenů. Tento kruh z gigantických kusů pískovce je ale z celé stavby nejmladší, byl postaven přibližně mezi lety 2100 a 1900 př. n. l. Nejstarší kamenný kruh v komplexu Stonehenge byl vybudován už okolo roku 3100 př. n. l.

(2) Kamenná stavba vzbuzuje dodnes mnoho otázek. K těm **nejzásadnějším** patří, jak lidé bez moderních technologií dokázali na místo dopravit tak obrovské kameny a jak je následně vztýčili. Existují různé teorie, žádná z nich však dosud nebyla potvrzena. Stále nejasný je také účel stavby. Někteří odborníci se domnívají, že Stonehenge vybudovali druidi, tedy **nejvyšší** vrstva keltských kněží, kvůli obětním obřadům. Nedávno bylo ovšem prokázáno, že stavba byla dokončena asi o 1000 let dříve, než Keltové toto místo osídlili. Jiní odborníci se přiklánějí k tomu, že stavba byla využívána jako jakási nemocnice. Archeologové totiž zjistili, že velké množství ostatků, které našli v hrobech nedaleko Stonehenge, vykazuje známky nějaké choroby. Mohlo jít tedy o místo, kam se lidé z **nejbližšího** okolí chodili uzdravovat. Záhadolog Erich von Däniken, jehož názory vědci většinou nepovažují za seriózní, zase tvrdí, že Stonehenge je dílem mimozemšťanů.

(3) Jisté ale je, že dnešní Stonehenge je jiný než původní stavba. Největší změny na jeho vzhledu však neprovedli vandalové, kteří po staletí kladivem odsekávali kousky kamenů, nýbrž ti, kteří se ho snažili opravit. Jen ve 20. století byl komplex třikrát restaurován, a to nejen kvůli oběma světovým válkám. Během nich následkem značnýchotřesů začaly některé kameny padat, dělníci je tedy museli zasadit do litého betonu. V současné době už kameny v betonových botách nic neruší.

Pozn.: menhir – kamenný blok svisle zasazený do země

(kol. autorů, *Jak to bylo doopravdy; stonehenge.cz, upraveno*)

max. 2 body

6 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):**

		A	N
6.1	Všechny kamenné kruhy ve Stonehenge jsou mladší než tři a půl tisíce let.	☐	☐
6.2	Archeologové potvrdili, že v hrobech nedaleko Stonehenge byli pohřbíváni výhradně nemocní lidé.	☐	☐
6.3	Během světových válek začaly některé kameny z komplexu Stonehenge padat, což vyvolalo značné otřesy půdy.	☐	☐
6.4	Podle vědců je ze všech názorů Ericha von Dänikena neseriózní pouze jediný, a to že Stonehenge postavili mimozemšťané.	☐	☐

1 bod

7 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Slovo *nejvyšší* má v textu význam *největší na výšku*.
- B) Slovo *nejznámější* má v textu význam *kteou lidé nejvíc znají*.
- C) Slovo *nejbližší* má v textu význam *prostorově nejmíň vzdálené*.
- D) Slovo *nejzásadnější* má v textu význam *nejpodstatnější či nejdůležitější*.

1 bod

8 Ve které z následujících možností je uvedena teorie týkající se Stonehenge, která byla podle výchozího textu vyvrácena?

- A) že v oblasti Stonehenge žil národ Keltů
- B) že stavba Stonehenge je dílem keltských kněží
- C) že stavba Stonehenge je starší než národ Keltů
- D) že keltští kněží z oblasti Stonehenge se nazývali druidové

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje slovo obsahující dvojhlásku?

- A) existují různé teorie
- B) stavba byla využívána
- C) byl komplex třikrát restaurován
- D) bez moderních technologií dokázali

1 bod

10 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje přísudek jmenný se sponou?

- A) stále nejasný je také účel stavby
- B) je tedy museli zasadit do litého betonu
- C) Stonehenge je nejslavnější komplex menhirů
- D) dnešní Stonehenge je jiný než původní stavba

max. 2 body

11

11.1 Úsek podtržený v následující větě z výchozího textu upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty se nesmí změnit.

Nejznámější částí Stonehenge je kruh vytvořený z několikátunových stojících kamenů.

11.2 Napište, kolik je celkem souřadných souvětí v druhé části výchozího textu.

12 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Záhy však zjistil, že za publikem, které tleská, zákeřně číhá jiné publikum – nepřátelské. Týden po slavnosti potkal v čekárně u zubaře spolužáka a dal se s ním do řeči.

B) Prázdniny by trvaly deset měsíců, učitel by poslouchal děti a dělo by se ještě mnoho podivuhodných věcí. Vtom z ordinace vyšla sestra. Jedna paní jí plačtivě řekla: „Prosím vás, udělejte něco s tím dítětem. To je hrozné, jak se tu předvádí.“

C) Jaromil uměl číst a psát, ještě než začal chodit do školy, takže maminka usoudila, že by mohl nastoupit rovnou do druhé třídy. Začala okamžitě jednat.

D) Náhle zpozoroval, že jeden pán s úsměvem naslouchá, co si povídají. To Jaromila povzbudilo. Začal nahlas rozvíjet své představy, co by dělal jako ministr školství.

E) Když na ministerstvu získala příslušné povolení, Jaromil se posadil do lavice mezi žáky o rok starší. Ve škole ho všichni obdivovali. Jednou na školní slavnosti přednesl tklivou básničku, za niž byl odměněn potleskem rodičovského publika.

(M. Kundera, Život je jinde, upraveno)

12.1 _____

12.2 _____

12.3 _____

12.4 _____

12.5 _____

max. 2 body

13 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:**

13.1 V nové firmě nabídli Petrovi dvojnásobný plat a dva týdny dovolené navíc, proto nabídku přijal. Už je v této firmě rok. Zatím neměl ani jeden den volno a plat má stejný jako dřív. Když *****, lapají, pěkně mu zpívají.

13.2 Karel se rozhodl, že vyrazí na horský hřeben, přestože jsou hlášeny bouřky. Snažil jsem se mu to rozmluvit, ale nedal si říci. Komu není *****, tomu není *****.

14 Přiřadte k jednotlivým definicím (16.1–16.3) souvětí (A–E), v němž je tučně vyznačený úsek příkladem definovaného pojmu:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 14.1 OXYMÓRON je spojení slov, jejichž významy se navzájem vylučují, např. *čistá špína*. _____
- 14.2 APOSTROFA je oslovení věcí, abstraktních (nehmatatelných) skutečností či nepřítomných osob, např. *skálo, lásky je tak málo*. _____
- 14.3 SYNEKDOCHA je pojmenování založené na záměně celku a části, např. *nemít vlastní střechu nad hlavou* (tzn. nemít vlastní dům, příbytek). _____

A) Už jsem tě **prosila tisíckrát**, abys došel s košem.

B) **Skromná pýcha** se jmenovala píseň, která mě oslovila nejvíce.

C) Kluci, představte si, že na té sobotní školní akci **nebyla ani noha**.

D) **Jazyku český**, jsi krásný, ale máš opravdu těžká pravidla pravopisu.

E) Venku se zešeřilo, ptáci ztichli a ze **šedé oblohy** začaly padat provazy deště.

 max. 4 body

15 Přiřadte k jednotlivým větám (15.1–15.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Z těch cizích tváří vyjadřujících pohrdání mi naskakovala husí kůže. _____
- 15.2 Prsten z ryzího zlata okouzлил všechny návštěvníky této zvláštní výstavy. _____
- 15.3 Kočičí mňoukání nás dovedlo ke zraněné kočičce, olizující si všechny tlapky. _____
- 15.4 Po usvědčení z týrání zvířat dostali oba bezcitní muži jen šestiměsíční trest. _____

A) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, ani jedno z nich není měkké.

B) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.

C) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, obě jsou měkká.

D) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.

E) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze dvě z nich jsou měkká.

F) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, všechna jsou měkká.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.